Zainwestujmy razem w środowisko

Finasowanie ochrony powietrza w Polsce

Wojciech Stawiany
Ekspert, NFOŚiGW

Katowice, 12 grudnia 2018 roku

COP24·KATOWICE 2018
KONFERENCJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH
W SPRAWIE ZMIAN KLIMATU

Polska Izba Ekologii

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Plan prezentacji

- NFOŚiGW liderem systemu finasowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej w Polsce – geneza powstania, ewolucja działania.
- Dotychczasowy dorobek NFOŚiGW ze szczególnym uwzględnieniem obszaru ochrony powietrza i klimatu.
- NFOŚiGW Instytucją Wdrażającą (IW) I oś priorytetową Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) *Zmniejszenie emisyjności gospodarki* – założenia, liczby, przykłady.
- NFOŚiGW partnerem wiodącym ogólnopolskiego systemu wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE – założenia i cele.
- Program priorytetowy NFOŚiGW *Czyste Powietrze* kluczowym elementem działań rządowych w walce ze smogiem i ubóstwem energetycznym – założenia i realizacja. Rola WFOŚiGW w jego realizacji.

Plan prezentacji

- Oferta BOŚ S.A. w obszarze ochrony powietrza i klimatu.
- Fundusz Termomodernizacji i Remontów.
- NFOŚiGW zarządzającym Funduszem Niskoemisyjnego Transportu (FNT).
- Programy priorytetowe NFOŚiGW w obszarze ochrony powietrza – bieżąca realizacja, plany na przyszłość.

- Podsumowanie – **NFOŚiGW aktywnie włącza się w realizację zadań określonych w *Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.***

Powołanie Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

DZIENNIK USTAW
POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Warszawa, dnia 9 maja 1989 r. Nr 26

TREŚĆ:
Poz.:

USTAWY:

138 — z dnia 27 kwietnia 1989 r. o przedsiębiorstwie państwowym „Polskie Koleje Państwowe" . . 417
139 — z dnia 27 kwietnia 1989 r. o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska i ustawy — Prawo wodne 423

(...)

139

USTAWA

z dnia 27 kwietnia 1989 r.

o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska i ustawy — Prawo wodne.

(...)

20) rozdziałowi 2 w dziale V nadaje się brzmienie:

„Rozdział 2

Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Art. 87. 1. Tworzy się Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zwany dalej „Narodowym Funduszem", oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zwane dalej „wojewódzkimi funduszami".

2. Narodowy Fundusz posiada osobowość prawną.

Art. 87a. Środki Narodowego Funduszu oraz wojewódzkich funduszy przeznacza się na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

(...)

Art. 7. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1989 r.

Strategia Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2017-2020 określa, że:

Misją Narodowego Funduszu jest:

Skuteczne i efektywne wspieranie działań na rzecz środowiska ze szczególnym uwzględnieniem działań służących absorpcji środków zagranicznych obsługiwanych przez Narodowy Fundusz.

Aktualnie Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, państwowa osoba prawna w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, to:

- **Prawie 30 lat doświadczenia** w finansowaniu projektów z obszaru ochrony środowiska i gospodarki wodnej; NFOŚiGW został powołany w okresie zmian ustrojowych w Polsce w 1989 r.
- **Kluczowy element systemu finansowania** ochrony środowiska w Polsce
- Realizuje **politykę ekologiczną państwa**, wykorzystując środki własne i będące w dyspozycji środki zagraniczne
- Obecny poziom finansowania ochrony środowiska to ok. **5-6 mld zł rocznie**, po 50% ze środków unijnych i własnych
- **Lider wdrażania funduszy europejskich** i zagranicznych mechanizmów finansowania ochrony środowiska w Polsce; aktualnie jest Instytucją Wdrażającą (IW) I oraz II oś priorytetową POIiŚ 2014-2020

Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej przez Narodowy Fundusz w latach 1989-2017 – podpisane umowy ze środków własnych

Wartość całkowita dofinansowanych inwestycji
149,9 mld zł

Kwota podpisanych umów
47,2 mld zł

Wpływy z opłat i kar
26,6 mld zł

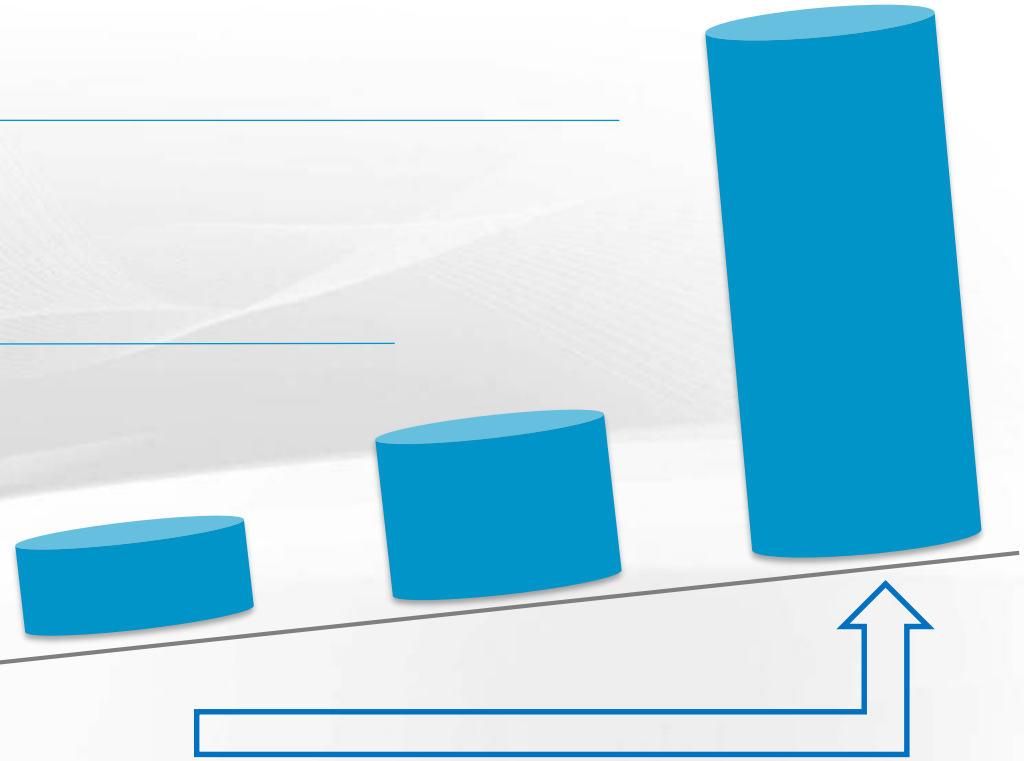

Beneficjenci NFOŚiGW

- jednostki samorządu terytorialnego
- przedsiębiorcy
- instytucje i urzędy, w tym administracja rządowa
- lasy i parki narodowe
- szkoły wyższe, uczelnie, instytuty
- jednostki organizacyjne ochrony zdrowia
- organizacje pozarządowe i fundacje
- osoby fizyczne

Prawo ustanawiające system ochrony środowiska, sposób jego działania i finansowania

Podstawowe akty prawne związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną:

- **Prawo ochrony środowiska**
- Prawo geologiczne i górnicze
- Prawo energetyczne
- Ustawa o efektywności energetycznej
- Ustawa o odnawialnych źródłach energii
- Ustawa o odpadach
- Ustawa Prawo wodne

Podstawowe akty prawne związane z obszarem gospodarki finansowej:

- Ustawa o finansach publicznych
- Ustawa o rachunkowości
- Ustawa Prawo zamówień publicznych

Formy i obszary udzielanego dofinansowania

Główne formy

- dotacje
- preferencyjnie oprocentowane pożyczki
- kredyty udzielane przez banki ze środków Narodowego Funduszu
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych
- inwestycje kapitałowe

Główne obszary

- ochrona wód i gospodarka wodna
- **ochrona klimatu i atmosfery, w tym:**
  - **efektywność energetyczna**
  - **odnawialne źródła energii**
  - **redukcja emisji CO_2**
- **adaptacja do zmian klimatu**
- ochrona powierzchni ziemi
- gospodarka odpadami, w tym recykling
- ochrona przyrody i krajobrazu
- leśnictwo
- **monitoring środowiska**
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
- górnictwo i geologia
- **edukacja ekologiczna**
- ekspertyzy i prace naukowo-badawcze

Efekty 29-letniej działalności NFOŚiGW w obszarze ochrony powietrza i klimatu

- **Zawarto 6 652 umów na kwotę 25,5 mld zł**
- **Zrealizowano 3 913 projektów, uzyskując:**
  - zmniejszenie emisji SO2 o 800 tys. ton/rok
  - zmniejszenie emisji pyłów o 260 tys. ton/rok
  - produkcję energii z odnawialnych źródeł energii – 2,1 TWh/rok
  - zmniejszenie emisji CO2 o 14,8 mln ton/rok
  - oszczędność energii – 3,4 TWh/rok

Walka ze smogiem. Działania na rzecz czystego powietrza w Polsce

Wzmocnienie systemu oceny jakości powietrza

GIOŚ

WIOŚ

Programy Ochrony Powietrza

Zmiany legislacyjne

Wymagania emisyjne dla kotłów na paliwa stałe

Wymagania jakościowe dla paliw stałych

Finansowanie działań

NFOŚiGW

Finansowanie

Doradztwo i szkolenia

Synergia działania i współpraca (WFOŚiGW, RPO)

Ograniczenie negatywnego wpływu sektora Transportu

Ustawa o Elektromobilności

Fundusz Niskoemisyjnego Transportu

Działania edukacyjne

Elementy i instytucje finansowania działań na rzecz ochrony powietrza w Polsce

BOŚ BANK

NFOŚiGW

- Programy Priorytetowe NF
- POIiŚ 2014-2020

Program Czyste Powietrze

BGK BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

Fundusz Termomodernizacji i Remontów

RPO i działania samorządów

Finansowanie przez Narodowy Fundusz przedsięwzięć z zakresu ochrony powietrza

Zakres przedsięwzięć z ochrony powietrza finansowanych przez Narodowy Fundusz:

- termomodernizacja i efektywność energetyczna budynków jednorodzinnych
- instalacje odpylania, odsiarczania i odazotowanie spalin w dużych elektrowniach systemowych i dużych elektrociepłowniach
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
- zakup i instalacja kolektorów słonecznych
- przedsięwzięcia energetyki geotermalnej
- budowa elektrowni wiatrowych
- budowa domów energooszczędnych
- instalacje energooszczędnego oświetlenia ulicznego
- zakup bezemisyjnych środków transportu publicznego

Finansowanie przez Narodowy Fundusz przedsięwzięć z zakresu ochrony powietrza (informacja zbiorcza o programach priorytetowych NFOŚiGW)

- **Finansowanie ochrony powietrza jest realizowane poprzez następujące programy priorytetowe:**
- **Poprawa jakości powietrza** – Energetyczne wykorzystanie zasobów geotermalnych, Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie, LEMUR – Energooszczędne budynki użyteczności publicznej, Budynki użyteczności publicznej o podwyższonym standardzie energetycznym
- **Budownictwo energooszczędne** – Dofinansowanie drewnianych domów energooszczędnych
- **System zielonych inwestycji (GIS)** – Gepard – Bezemisyjny transport publiczny
- **Sowa** – Oświetlenie zewnętrzne
- **Gepard II** – Wspieranie innowacyjnych rozwiązań w zakresie transportu bezemisyjnego, Strategia rozwoju elektromobilności

Finansowanie przez Narodowy Fundusz przedsięwzięć z zakresu ochrony powietrza (informacja zbiorcza o programach priorytetowych NFOŚiGW)

- **Finansowanie ochrony powietrza jest realizowane poprzez następujące programy priorytetowe:**
- **Wsparcie przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki** – E-Kumulator – Ekologiczny Akumulator dla Przemysłu, Współfinansowanie I osi priorytetowej POIiŚ ***Zmniejszenie emisyjności gospodarki***, Efektywne systemy ciepłownicze i chłodnicze, Efektywność energetyczna w przedsiębiorstwach
- **SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych** – usuwanie wyrobów zawierających azbest, Region (działania WFOŚiGW), Prosument – linia dofinasowania zakupów i montażu mikroinstalacji OZE, KAWKA (wygaszany) – Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych OZE
- **SOKÓŁ** – Wdrażanie innowacyjnych technologii środowiskowych

Finansowanie przez Narodowy Fundusz przedsięwzięć z zakresu ochrony powietrza (informacja zbiorcza o programach priorytetowych NFOŚiGW)

- **Budżet powyższych programów priorytetowych wynosi 10,0 mld zł**

- **W przygotowaniu są następujące programy priorytetowe:**

- Ciepło z OZE
- Samowystarczalność energetyczna
- Dofinasowanie pasywnych i niskoemisyjnych budynków użyteczności publicznej
- Śląsk – zagłębie bezemisyjnego transportu publicznego
- Ograniczenie szkodliwych emisji i zanieczyszczeń w parkach narodowych

I oś priorytetowa POIiŚ 2014-2020
Zmniejszenie emisyjności gospodarki

W ramach I osi priorytetowej wsparcie uzyskują m.in. działania obejmujące zwiększenie efektywności wykorzystania energii pierwotnej, poprawę efektywności energetycznej sektora publicznego i mieszkaniowego (w tym zmniejszenie emisyjności) oraz obniżenie energochłonności przedsiębiorstw, zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

Ponadto przewiduje się wsparcie dla obszarów (głównie miejskich) posiadających uprzednio przygotowane plany gospodarki niskoemisyjnej, w szczególności w zakresie przebudowy i budowy nowych elementów sieci ciepłowniczych oraz tzw. głębokiej kompleksowej modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych.

Dodatkowo w celu zwiększenia efektywności przetwarzania energii pierwotnej wspierane są działania w obszarze rozwoju wysokosprawnej kogeneracji.

I oś priorytetowa POIiŚ 2014-2020
Zmniejszenie emisyjności gospodarki

- NFOŚiGW jest Instytucją Wdrażającą (IW) dla następujących elementów I osi priorytetowej POIiŚ 2014-2020 ***Zmniejszenie emisyjności gospodarki****: działania 1.2, 1.5; poddziałania 1.1.1, 1.3.1, 1.3.2, 1.6.1, 1.6.2.*

- NFOŚiGW jest beneficjentem i partnerem wiodącym poddziałania 1.3.3 *Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE* o budżecie 129 mln zł.

- WFOŚiGW w Katowicach jest Instytucją Wdrażającą (IW) dla działania 1.7 *Kompleksowa likwidacja niskiej emisji na terenie województwa śląskiego.*

Finansowanie przez Narodowy Fundusz przedsięwzięć z zakresu ochrony powietrza (informacja o działaniach i poddziałaniach I osi priorytetowej POIiŚ 2014-2020 *Zmniejszenie emisyjności gospodarki*)

- Podziałanie 1.1.1 Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej – **643,6 mln zł**
- Działanie 1.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach – **387,5 mln zł**
- Poddziałanie 1.3.1 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach publicznych – **1495,3 mln zł**
- Poddziałanie 1.3.2 Wspieranie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym – **354,3 mln zł**
- Działanie 1.5 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu – **1336,3 mln zł**
- Działanie 1.6.1 Źródła wysokosprawnej kogeneracji – **861,9 mln zł**
- Działanie 1.6.2 Sieci ciepłownicze i chłodnicze dla źródeł wysokosprawnej kogeneracji – **264,9 mln zł**

Finansowanie przez Narodowy Fundusz przedsięwzięć z zakresu ochrony powietrza (informacja o działaniach i poddziałaniach I osi priorytetowej POIiŚ 2014-2020 *Zmniejszenie emisyjności gospodarki*)

- Budżet I osi priorytetowej POIiŚ 2014-2020 ***Zmniejszenie emisyjności gospodarki*** – **5 343,8 mln zł**
- Dotychczas zawarto **342 umowy** na kwotę **2 917,2 mln zł** przy ogólnej wartości projektów **5 540,9 mln zł**
- Beneficjenci I osi zawarli z podwykonawcami **1 333 umowy** na usługi, dostawy i roboty budowlane; łączna kwota kontraktów wyniosła **2 308,7 mln zł**

Założenia programu

CZYSTE POWIETRZE

Cel

Poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza z istniejących jednorodzinnych budynków mieszkalnych

Uniknięcie emisji zanieczyszczeń powietrza z nowo budowanych jednorodzinnych budynków mieszkalnych

Program priorytetowy ***Czyste Powietrze*** wspiera głęboką kompleksową termomodernizację (wymiana źródła ciepła, termoizolacja przegród zewnętrznych, instalacja OZE) o podwyższonych standardach, co w znaczącym stopniu wpływa na obniżenie kosztów eksploatacyjnych w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych.

Termomodernizacja budynków jednorodzinnych to nie tylko czyste powietrze. To również ciepły i tańszy w eksploatacji dom.

Założenia programu

CZYSTE POWIETRZE

Autorzy programu określili mierniki jego osiągnięcia. Są to m.in.: liczba budynków mieszkalnych o poprawionej efektywności energetycznej co najmniej **4 mln sztuk**, liczba wymienionych nieefektywnych źródeł ciepła (kotłów starej generacji) na niskoemisyjne w budynkach istniejących co najmniej **3 mln sztuk**, liczba zamontowanych niskoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach nowo budowanych, co najmniej **1 mln sztuk**, ograniczenie zużycia energii końcowej co najmniej **21,8 mln MWh/rok**; ograniczenie emisji pyłów o średnicy mniejszej niż 10 µm (PM10) co najmniej **68,4 tys. ton/rok**; ograniczenie emisji dwutlenku węgla (CO2) co najmniej **30,2 mln ton/rok**.

O programie

CZYSTE POWIETRZE

- Program priorytetowy ***Czyste Powietrze*** programem powszechnym – odpowiedzią na zapotrzebowanie społeczne; spełnia rekomendacje opracowania Banku Światowego z maja 2018 r. *„Walka ze smogiem: Instrumenty finasowania dla podnoszenia efektywności energetycznej budynków jednorodzinnych w Polsce”*

- Przyjęta w programie konstrukcja intensywności dofinasowania ma na celu minimalizację ubóstwa energetycznego. **Jego likwidacja, zapisana w dokumentach rządowych, jest dla Polski wyzwaniem cywilizacyjnym**

- Wnioski do dofinasowanie w programie ***Czyste Powietrze*** przyjmują od 19 września br. WFOŚiGW. Do końca listopada 2018 r. wpłynęło 16.100 wniosków, z tego w województwie śląskim 2.370

Dofinansowanie

CZYSTE POWIETRZE

Budżet

- **Budżet programu wynosi 103 mld zł:** w formie bezzwrotnej (dotacje): 63,3 mld zł, w formie zwrotnej (pożyczki): 39,7 mld zł
- **Okres finansowania**: 2018-2019

Formy dofinansowania

- **dotacja** i/lub
- **pożyczka** udzielana przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Działania doradcze NFOŚiGW w obszarze efektywności energetycznej

- Narodowy Fundusz jako beneficjent i partner wiodący działania 1.3.3 POIiŚ 2014-2020 realizuje od 2016 roku unikatowy projekt pod nazwą: *Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE.*
- Prawie **80 doradców energetycznych** na terenie całego kraju prowadzi kampanie edukacyjne i szkoleniowe oraz udziela nieodpłatnych porad w zakresie efektywności energetycznej, OZE oraz w obszarach pokrewnych samorządom, przedsiębiorcom, gminom i osobom prywatnym.
- W ramach działań informacyjno-promocyjnych zorganizowano dotychczas **87 konferencji**, którymi objęto **16 537 osób** w całym kraju. Udzielono **23 690 indywidualnych konsultacji** i **17 315 porad**. Dzięki temu wsparto przygotowanie 1076 nowoczesnych, służących środowisku inwestycji. Działania te są kontynuowane.
- Zweryfikowano 1800 planów gospodarki niskoemisyjnej (PGN)
- NFOŚiGW planuje w ramach projektu wykształcić **1300 energetyków gminnych**.

Fundusz Termomodernizacji i Remontów

- Podstawowym celem Funduszu Termomodernizacji i Remontów jest pomoc finansowa dla inwestorów realizujących przedsięwzięcia termomodernizacyjne i remontowe oraz wypłata rekompensat dla właścicieli budynków mieszkalnych, w których były lokale kwaterunkowe.

- Formy pomocy: premia termomodernizacyjna, premia remontowa, premia kompensacyjna.

- W 36 miastach (najbardziej zanieczyszczonych wg listy WHO) jest realizowany pilotażowy program ***Stop smog*** dla ubogich energetycznie.

Fundusz Niskoemisyjnego Transportu

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej od stycznia 2019 roku będzie pełnił funkcję zarządzającego Funduszem Niskoemisyjnego Transportu (FNT). Zadaniem FNT będzie finansowanie projektów związanych z rozwojem elektromobilności oraz transportem opartym na paliwach alternatywnych; dysponentem FNT będzie Minister Energii.

- Do zadań NFOŚiGW należeć będzie przeprowadzanie naborów wniosków, a także prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych w zakresie realizowanych zadań.

- Projekty, które mogą otrzymać dofinansowanie to: producenci środków transportu, samorządy inwestujące w czysty transport publiczny, wytwórcy biokomponentów, podmioty chcące zakupić nowe pojazdy.

- FNT będzie także wspierać promocję i edukację w zakresie wykorzystania paliw alternatywnych w transporcie.

Bank Ochrony Środowiska S.A. uzupełnia wsparcie finansowe NFOŚiGW i WFOŚiGW w obszarze ochrony powietrza

- **Czyste technologie:** Pilotażowe finansowanie OZE w systemie aukcyjnym oraz FIT/FIP, rozwój inicjatyw prosumenckich, innowacje technologiczne.
- **Efektywność energetyczna**: Efektywność energetyczna w przemyśle, modernizacja energetyki i ciepłownictwa.
- **Zrównoważone budownictwo i termomodernizacja**: Premiowanie budownictwa o wysokim standardzie energetycznym, Rozwój budownictwa w technologii drewnianej, program *Czyste Powietrze*.

Dziękuję za uwagę

Wojciech.Stawiany@nfosigw.gov.pl
+48 22 45 90 488

www.nfosigw.gov.pl